

आदर्श-प्रश्नपत्रम्
कक्षा: नवमी
विषय: संस्कृतः

अंकाः ५०

अपठित-अवबोधनम्

१. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत-

7

नारी अस्य जगतः सर्जनकारिणी शक्तिः वर्तते। नारीरूपा मायाशक्तिः एव सकलान् संसारिणः स्वचक्रे भ्रामयति। स्त्रीपुरुषौ गृहस्थरूपस्य यानस्य द्वौ चक्रौ स्तः। एकस्मिन् अपि चक्रे निर्बले सति यानम् अग्रे गन्तुम् न शक्नोति। गृहस्थजीवनं च पुनः शिशोः प्रथमा पाठशाला वर्तते यस्याः आचार्या जननीरूपा नारी एव भवति। एका माता सतशिक्षकाणाम् उत्तरदायित्वं वहने समर्था। जनन्याः क्रीडे शिशोः सुकुमारे मनसि स्थापिताः संस्काराः आजीवनं अमार्जनीयाः भवन्ति। अतः नारी एव समाजस्य चारित्रिकनिर्माणं करोति। समाजे तस्याः आसनम् उच्चतमम् एव भवेत्।

I. एकपदेन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्) 1x2=2

(क) गृहस्थजीवनं च कस्य प्रथमा पाठशाला वर्तते?

(ख) नारी अस्य जगतः कीदृशी शक्तिः वर्तते?

(ग) एका माता कति उत्तरदायित्वं वहने समर्था?

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत-(केवलं प्रश्नद्वयम्) 1x2=2

(क) नारी कस्य चारित्रिकं निर्माणं करोति?

(ख) कीदृशाः संस्काराः आजीवनं अमार्जनीयाः भवन्ति?

(ग) का सकलान् संसारिणः स्वचक्रे भ्रामयति?

III. निदेशानुसारम् उत्तरत- 1/2x2=1

(क) 'निर्माणम्' इति पदस्य विशेषणं किम्?

(अ) आसनम् (आ) आजीवनम् (इ) चारित्रिकम्, (ई) उच्चतमम्

(ख) भ्रामयति इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्?

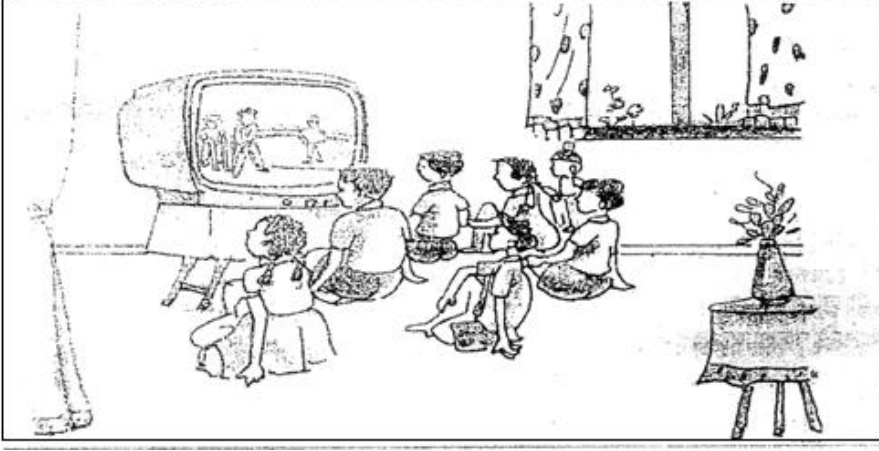
(अ) नारीरूपा (आ) मायाशक्तिः, (इ) संसारिणः (ई) सर्जनकारिणी

IV. अस्य अनुच्छेदस्य कृते उचितं शीर्षकं लिखत।

2

रचनात्मक-कार्यम्

२. चित्रं दृष्ट्या मञ्जूषायां प्रदत्त-पदानां सहयतया पञ्च वाक्यानि संस्कृतेन लिखत- 5

मञ्जूषा- दूरदर्शनम्, क्रिकेटम्, कक्षाः, पुष्पपात्रम्, भूमौ, मञ्चे, बालकाः, गवाक्षाः, यवनिका, बालिका, सुसज्जितः, पश्यति, क्रीड, निमग्नाः, भूत्वा, शोभते, आसीनाः, सन्ति।

३. संस्कृतभाषायाम् अनुवादयत- (केवलं प्रश्नपञ्चमम्)

1x5=5

- (i) Yesterday I went to city.
- (ii) Rakesh will bring one cat.
- (iii) She always laughs loudly.
- (iv) Kripa lives in foreign.
- (v) Paridhan ate food in the evening.
- (vi) Listen carefully to your teachers.

४. भवान् शैलेशः। भवतः मित्रम् समीरं प्रति पर्वतीययात्राम् लिखिते निमन्त्रणपत्रे मञ्जूषातः रिक्तस्थानानि पूरयित्वा पत्रं पुनः उत्तरपुस्तिकायां लिखत। 1/2x10=5

कुरुक्षेत्रतः

तिथिः.....

प्रिय मित्र(i).....

सप्रेम नमोनमः

पत्रेण ज्ञातं यत् भवतः द्वादशकक्षायाः परीक्षा

.....(ii).....जाता, परिणामः च अग्रिमे(iii).....आगमिष्यमि। अहम्

अपि अधुना(iv).....अनन्तरं परिणामस्य प्रतीक्षां करोमि। अस्मिन्

अवकाश-अवशारे अहम्(v).....कर्तुम् इच्छमि। भवान् अपि शीघ्रं अत्र

.....(vi).....। आवाम् रुद्र-प्रयागं गमिष्यावः। तत्र मम मातुलस्य

.....(vii).....अस्ति। किञ्चित् कालं मिलित्वा(viii).....करिष्यावः,
 बाल्यकालस्य दिवसान् च(ix).....। आशास्ति भवान् निश्चितरूपेण
 आगमिष्यति। स्वपित्रोः सेवायां मम प्रणामान् निवेदयतु।
 भवतः मित्रम्,
(x).....
 मञ्जूषा- मासे, आगच्छेत्, समाप्ता, शैलेशः, व्यतीतम्, गृहम्, समीर!, परीक्षायाः,
 पर्वतीययात्रा ।

अनुप्रयुक्त-व्याकरणम्

५. वर्णविच्छेदं कुरुत- 1x2=2
 रविवारम्, क्षमाप्रार्थना
६. रिक्तस्थानानि पूरयत- 1/2x2=1
 दर्शनेच्छा= द् + अ+ +श् + अ + न् + इ+ +छ् + आ।
७. उद्योगम्- इति पदे दन्त्यवर्णं लिखत। 1
८. रेखांकितपदानां सन्धिं विच्छेदं वा लिखत-(केवल-प्रश्नचतुष्टयम्) 1x4=4
 (क) गुरुं प्रति सम्मान+अर्थ यच्छ।
 (ख) भात्राज्ञा तु पालनीया।
 (ग) अस्य श्लोकस्य अनु+अयं कुरु।
 (घ) सदैव सत्यं वद।
 (ङ) महेशः कुत्र अस्ति?
९. उचितशब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत- 1x4=4
 (क) पिता प्रति गच्छति। (नगर)
 (ख) गृहं ग्रामे अस्ति। (रमा)
 (ग) एते सैनिकाः सन्ति। (भारत)
 (घ) माता ... आपणं अगच्छत्। (यान)

पठित-अवबोधनम्

१०. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत- 5
 नैतादृशः स्वर्णपक्षो रजतचञ्चुः स्वकाकस्तया बालिकया पूर्वं दृष्टः। तं
 तण्डुलान् खादन्तं हसन्तं च विलोक्य बालिका रोदितुमारब्धा। तं निवारयन्ती सा प्रार्थयत्-
 तण्डुलान् मा भक्षय। मदीया माता अतीव निर्धना वर्तते। स्वर्णपक्षः काकः प्रोवाच, मा शुचः।
 सूर्यदयात्प्राग् ग्रामाद्बहिः पिप्पलवृक्षमनु त्वागन्तव्यम्। अहं तुभ्यं तण्डुलमूल्यं दास्यामि।
 प्रहर्षिता बालिका निद्रामपि न लेभे।

I. एकपदेन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्) 1x2=2

- (क) स्वर्णकाकस्य चञ्चुः कीदृशः आसीत्?
- (ख) बालिकायाः माता कीदृशी आसीत्?
- (ग) प्रहर्षिता बालिका किम् न लेभे।?

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्) 1x2=2

- (क) काकं निवारयन्तीं सा किं प्रार्थयत् ?
- (ख) स्वर्णपक्षः काकः किं प्रोवाच ?
- (ग) बालिकया किं पूर्वं दृष्टः?

III. निदेशानुसारम् उत्तरत- 1/2x2=1

- (क) अत्र 'हसितुम्' अस्य किं विपर्ययपदं लिखितमस्ति?
- (ख) प्रहर्षिता बालिका -अत्र विशेषणपदं किम्?

११. रेखंकित-पदानि आधृत्य परश्ननिर्माणं लिखत। 1x4=4

- (क) श्रान्तां तां विलोक्य काकः उवाच।
- (ख) अयं तव सदा पूज्यः।
- (ग) सः कल्पतरवे न्यवदयेत्।
- (घ) सर्वं धनं वीचिवत् चञ्चलम्।

१२. अधोलिखित -वाक्यानि घटनानुक्रमं पुनर्लिखित- 1/2x8=4

- (क) पुत्रः जीमूतवाहनः कल्पतरुम् आराध्या अकथयत्।
- (ख) क्षणेन सः कल्पतरुः दिवम् उत्पत्य भुवि वसूनि अवर्षयत्।
- (ग) हे देव! यया पृथ्वीम् अदरिद्रां पश्यामि तथा भवान् करोतु इति।
- (घ) त्वया अस्मत् पूर्वेषाम् अभीष्टाः कामाः पूरिताः तत् मम अपि एकां कामनां पूरय।
- (ङ) तरुः अवदत्- त्वया त्यक्तः अहं गच्छामि इति।
- (च) हिमालये जीमूतकेतुः राजा आसीत्।
 - (छ) जीमूतवाहनस्य यशः सर्वत्र प्रथितम्।
 - (ज) तस्य जीमूतवाहनः दानवीरः पुत्रः आसीत्।